

TOKSIKOZ DAVRLARI,DARAJALARI,DAVOLASH VA PROFILAKTIKASI

Aymuratova Perixan Jaqsimuratovna

Samarqanda Davlat Tibbiyot Universiteti davolash fakulteti 137-guruh talabasi

perxanaymuratova@gmail.com

Ilmiy raxbar

Islamova Zebiniso Bustonovna

Tibbiy biologiya va genetika kafedra o'qituvchisi

Annotatsiya: *Organizimning homlodorlika bo'lgan adaptatsiyasining buzilishi natijasida toksikoz yuzaga keladi. Buning asosiy sabablaridan biri embrion rivojlanayotgan vaqitda turli xil moddalar ishlab shiqarilishi va uning ta'siri ostida turli xil garmonal o'zgarishlar, irsiy moyillik hamda onadagi oshqozon ichki tizimi kasalliklari bunga sabab bo'ladi. Homlodorlik toksikozi bolaga hesh qanday zarari bo'lmaydi, homla jinsi ham bunga hesh qanday alohador hisoblanmaydi. Toksikoz homlodorlikning 6-7 haftasida boshlanadi.*

Kalit so'zlar: *Toksikoz, homlodorlik, erta toksikoz, kechki toksikoz, yengil daraja, orta og'ir daraja, og'ir daraja, kongil aynishi, qayit qilish, suvsizlanish.*

TOXICOSIS PERIODS,DEGREES,TREATMENT AND PREVENTION

Annotation: *Toxicosis occurs as a result of a violation of the body's adaptation to pregnancy. One of the main reasons for this is the production of various clay substances during the development of the embryo, and under its influence, various hormonal changes, genetic predisposition and diseases of the internal digestive system in the mother cause this. Pregnancy toxicosis does not cause any harm to the child, and the gender of the fetus is not considered to be related to it. Toxicosis begins in the 6-7 th week of pregnancy.*

Key words: *Toxicosis, pregnancy, early toxicosis, evening toxicosis, mild degree, moderate level, severe level, return, dehydration.*

Kirish: Homlodorlikda bir qancha naqush belgilar boluvchi potologik yoki normol bolmagan holat bu gistoz yoki homlodorlik toksikozi deb ataladi. Toksikoz 6-7 haftadan boshlanadi. Sog'lom ona toksikoz bolmasligi mumkin sabasi unda moddalar almashuvi yaxshi, vitamin va mineral yetarli darajada bo'lsa toksikoz bo'lmaydi. Homlodorlik toksikozi yuzaga kelishi butun dunyo bo'yicha aniq o'rganilmagan hodisadir. Ko'piroq aniqlanib homlodorlikda erta va kesh toksikoz paydo bo'lishi taxminga asosan aytilgan.

Toksikoz bo'lish sabablari: Ayollarning garmonalari buzilgan bo'lsa, organizimda vitamin va minerallar yetishmasa, organizimda imum jarayoni notog'ri ishlaydigan bolsa, oldinan bor surinkali, infeksiyon kasalliklar bolsa, psixologik holatlarda, ayollarning yoshi 35dan kata bo'lsa yoki nasliy moyillik bolsa, onasi ham homlodorlik davrda og'ir toksikozga uchragan hollarda nasildan o'tadi yoki egizak homlodorlikda toksikoz bo'ladi.

Toksikoz turlari: Toksikoz ikki turga bo'linadi. Bular erta toksikoz va keshki toksikoz. Erta toksikoz-ranigestikgistoz bu degani homlodorlik davrining ilik kunlarida o'n uchinchi haftasi oxiriga borguncha namoyon bo'luvchi uch oylikgacha yuzaga kelishiga aytiladi.

Kechki toksikoz-poznigistoz homlodorlik davrining uch oyligidan boshlab yuzaga keladi. Erta toksikoz belgilari: Asabiylik, uyquvchanlik, tam sezishning ozgarichi, kongil aynishi, bosh aylanishi, ishtaxa yo'qolishi, vaznm kamayishi sabab bo'ladi.

Toksikoz holatining keshishining nomoyon bolishining uch ta darajasi bor.

1.Yengil daraja: bunda homlodorning umumiy holati qoniqarli boladi, qayt qilish bor boladi ammo kuniga 5 martadan oshmaydi. Qayit qilish asosan ertalab yuzaga keladi, vazn kamayishi mumkin va bu 2-3kg dan oshmaydi, tana hororati o'zgarmaydi, teri shilliq qavati o'zgarmaydi, yurak urishi ortacha 1 daqiqada 80 marta, qon bosimi o'zgarmaydi, boshqa mayda o'zgarishlar bo'lishi mumkin

2.Orta og'ir daraja: Homlodorning umumiy holati buzilgan bo'ladi, kam quvvat, holsizlik, gohida bosh aylanishi, qayt qilish kuniga 6 ta ko'pi bilan 10marta yuzaga keladi bu degani 24 soat ichida 10 martagacha qayit qiladi, vazin kamayishi 2 hafta ichida 3 kg dan oshib ketadi, temferatura gohida kotarilib ketadi, yurak urishi 1daqiqada 90-100marta bo'ladi, qon bosim ozgina tushib ketadi mayda o'zgarishlar bo'ladi.

3. Og'ir darajasi: homlodorning umumiy holati og'ir bo'ladi, qayt qilish sutkasiga 20-25 marta bo'ladi, keshalari ham qayt qilish yuzaga keladi, uyqusi buziladi, vazn kamayishi 8kg dan 10 kggacha bo'ladi, suv ham ovqat ham istemol qilsa mana shu natijasida qayt qilish boladi, shilliq qavat quriq va oqimtir boladi, tana hororati 37-38 C bo'ladi, yurak urishi 1daqiqada 120-ta bo'ladi, qon bosimi pasayib ketadi, oqsil kamayadi, qon analizi biokimyoviy analizida ko'plab o'zgarishlarni ko'rish mumkin.

Yengil darajasida uy sharoyatida dori-dormon bilan davolansa boladi. Orta og'ir va og'ir darajada shifoxonaga yotib dovolanishi kerak.

Toksikoz bo'lmasligi: Toksikoz bo'lmasligi havfli emas aksinsha yaxshi. Sababi ular kushli toksikoz natijasida homla tushib qolishi bolmaydi, rivojlanoyatgan homla vitaminlarni oz vaqtida qabil qiladi bu homila rivojlanishi yaxshi ketishidan darakdir.

Erta va engil toksikozni davosi: Toksikoz engil darajasi kopinsha 14 haftasida o'z o'zidan yoqolib ketadi ammo teziroq otib ketishi uchun dori dormon, vitaminlar ichish kerak.

Og'ir toksikoz davolash: Nojoyi tasiri-Homlo o'lik tug'ilishi mumkin, tushib qolishi, abort bo'lishi, tug'ma nuqsonli chaqolaq tug'ishi mumkin, homlodorlik o'lim bilan yokinlanishi mumkin ona o'limiga olib keladi.

Toksikozni yengillashtirish: Toksikozni engillashtirish mumkin faqat mana shu homlodor ayol o'ziga indibidual ravishda yondashiladi har bir ayolda toksikozga qarshi o'ziga hos usuli bo'ladi: birobgga bir ovqat yoqmaydi yoki nargisiga bu yoqmaydi huddi shunan kelib shiqqan holda homlodorlikda ertalabgi vaqtida kuzatiladi. Huddi shu vaqitta qonda glikoza darajasi pasaygan boladi aynan shuning uchun ertalablari qayt qilgisi keladi.

Davolash: Homlodor ayol dori dormon olmasidan oldin shifokor bilan maslaxatlashishi kerak. Har bir ayolning organizimi har qil bo'ladi, bir xil dori dormon bilan tuzatib bo'lmaydi. Kimningdir bo'yi past, kimningdir bo'yi baland bo'lishi mumkin, kimningdir bazni ogir, kimningdir bazni yengil bo'lishi mumkin shuni inobotga olishi kerak.

Profilaktikasi: Toksikozni davolab bo'lmaydi uni yengiliroq o'tishi uchun homlodor ayol tez tez toza havoda sayr qilishi, xonani shamolatishi, kun davomida ko'proq dam olishi, og'ir mehnat ishlamasligi, turli xil hid va tamlardan uzoq bo'lishi, asabiylashmasligi kerak. Ertalab homlodor ayol toshakdan turishdan oldin bir bo'lak non, meva tanobil qilishi kerak.

O'ziga yoqqan sharbat va ishimliklarni ichishi kerak. Koproq suyuqlik ichishi kerak bunda kuniga 2-2,5 litir suyuqlik qabil qilishi kerak. Osimlik choylar, sharbatlar, ichish kerak.

Lekin rangli, gazli, energetic suvlar istemol qilib bolmaydi chunki ular zararli. Og'ir, achchiq, qovurilgan ovqatlarni yemasligi kerak. Bug'da tayorlangan ovqatlar istemol qilishi kerak. Sut, savzobot, mevalar yengil hazim bo'lishi uchun tez tez istemol qilishi mumkin. Xalq tabobatida buvilarimiz tabsiyasiga kora toksikozning birinchi alomati ko'rilganda bir qoshiq asal istemol qilishni tabsiya qilgan.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yu.Q.Djabbarova.F.M.Ayupova Akusherlik.Uchunchi nashr darslik."MehridaryoMCHJ" Toshkent-2013
2. Genikologiya @genikologiya-genikologiya-geniko 29sep 2020,17:59
3. Bustonovna, I. Z., & Normuratovna, M. G. (2022). BIEBERSTEINIA MULTIFIDA BIOLOGY OF DC AS A PROMISING MEDICINAL PLANT. LITERATURE REVIEW PART 2. Thematics Journal of Education, 7(3).
4. Bustonovna, I. Z. (2022). REASONABLE USE OF MEDICINAL PLANTS. Literature review Part 2. Asian journal of pharmaceutical and biological research, 11(2).
5. Хожиматов, О. К., & Исламова, З. Б. (2022). Анализ аминокислотных состав, систематическая роль и значение видов рода biebersteinia. Science and innovation, (Special Issue), 395-401.
6. Bustanovna, I. D. (2021). Socio-ethnic factors of psychological adaptation of foster-families and children. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(6), 34-37.
7. Bustonovna, I. Z. (2022). Studying the biology of biebersteinia multifida DC. Thematics Journal of Education, 7(4).
8. Вахидова, А. М., Балаян, Э. В., Исламова, З. Б., Мамурова, Г. Н., & Джуманова, Н. Э. (2014). ИНФЕКЦИОННО-ТОКСИЧЕСКИЕ КАРДИОПАТИИ И МИОКАРДИТ, ПОЛУЧЕННЫЕ ПРИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМ ЗАРАЖЕНИИ МЫШАТ ЭХИНОКОККОЗОМ, ЦЕНУРОЗОМ, ЦИСТИЦЕРКОЗОМ И ПЕЦИЛОМИКОЗОМ. Проблемы биологии и медицины, (3), 79.
9. ISLAMOVA, Z., & MAMUROVA, G. (2023). AMOUNT OF VITAMINS CONTAINED IN BIEBERSTEINIA MULTIFIDA DC. Innovations in Technology and Science Education, 2(7), 1298-1303.
10. Nazirova, S., & Islamova, Z. B. (2023). About mythopathic diseases. In Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education (Vol. 1, No. 7, pp. 61-63).
11. Абдурафикова, Р. А., Усманова, Г. А., & Исламова, З. Б. (2024). ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЕ. Innovative Development in Educational Activities, 3(4), 133-137. Retrieved from <https://openidea.uz/index.php/idea/article/view/2216>
12. Akramova, F. B., & Islamova, Z. B. (2024). BOLALAR VA KATTALARDA GIDROSEFALIYA KASALLIGI, DIAGNOSTIKASI, DAVOLASH USULLARI.

- Innovative Development in Educational Activities, 3(4), 89–93. Retrieved from <https://openidea.uz/index.php/idea/article/view/2208>
13. Tursunpo'latova, D., & Islamova, Z. B. (2024). ERTA QARISH – PROGERIYA KAMDAN KAM UCHRAYDIGAN GENETIK KASALLIK. Innovative Development in Educational Activities, 3(4), 106–110. Retrieved from <https://openidea.uz/index.php/idea/article/view/2211>
 14. <http://inashr.uz/index.php/ripgr/article/view/19>
 15. <https://thematicsjournals.in/index.php/tjed/article/view/1219>
 16. Bustonovna, I. Z., Davronovich, A. D., Muhammedjanovich, M. S., & Normuratovna, M. G. (2022). The significance of the nature of nucleic acids in the formation of productivity signs.
 17. Islamova, Z. B. Biebersteinia Multifida as a Valuable Medicinal Plant of Uzbekistan.
 18. Kh, K., Mukimov, T., Islamov, B., & Nurillayeva, N. (2020). Biological features and productivity of drought-tolerant fodder plants under the conditions of the Adyr zone of Uzbekistan. International J Sci Technol Res, 6(8), 34-38.
 19. Исломов, Б. С. (2021). Самаркандский государственный университет (г. Самарканд, Республика Узбекистан). ВІСНИК НАУКИ.
 20. <https://scholar.google.com/citations?user=CBY4AzIAAAAJ&hl=ru>
 21. Bustanovna, I. D. (2021). Socio-ethnic factors of psychological adaptation of foster-families and children. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(6), 34-37.
 22. Исламова З. Б. и др. ИССЛЕДОВАНИЕ-БИБЕРСТЕИНИА MULTIFIDA //JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH. – 2024. – Т. 7. – №. 3. – С. 26-31.
 23. Aktam o'g'li, Rabbonayev Axmadjon, and Islamova Zebiniso Bustonovna. "IRSIY KASALLIKLAR-DAUN SINDROMI KELIB CHIQISHI, ASOSIY BELGILARI, TASHXISLASH." JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH 7.3 (2024): 250-256.
 24. Исламова, З. Б., & Примкулов, Ж. Р. (2024). МАКРОЭЛЕМЕНТНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЕ СОСТАВА БИБЕРСТЕИНИА MULTIFIDA МЕТОДОМ ICP-MS. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 3(28), 54-59.
 25. Исламова, З. Б., & Абдурашидов, А. А. (2024). БИБЕРСТЕИНИА MULTIFIDA-ЦЕННОЕ ЛЕКАРСТВЕННОЕ РАСТЕНИЕ НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЫ. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(19), 163-167.
 26. Madilloevich, A. M., & Bustonovna, I. Z. (2024). EXINOKOKKOZ-YUQISH YO'LLARI, DIAGNOSTIKA VA PROFILAKTIKASI. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(19), 65-69.
 27. Tolmas o'g'li, H. J., & Bustonovna, I. Z. (2024). DAUN KASALLIGI-QUYOSH BOLALARI KAMDAN KAM UCHRAYDIGAN GENETIK ANOMALIYA. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(19), 38-42.

28. Bustonovna, I. Z., & Murodullayevich, T. E. (2022). VIOLATION OF ONTOGENESIS IN THE PATHOLOGY OF HUMAN DEVELOPMENT. *Thematics Journal of Education*, 7(4).

29. Информация о статье (google.com)

30. Islamova, Z. B. *Biebersteinia Multifida* as a Valuable Medicinal Plant of Uzbekistan.

31. Bustonovna, I. Z., & Kizi, M. D. Y. (2024). BIEBERSTEINIA MULTIFIDA MICROELEMENT COMPOSITION AND APPLICATION IN FOLK MEDICINE. *Scientific Impulse*, 2(19), 45-49.